

Evropská
komise

Nová publikace Eurydice

Modernizace vysokoškolského vzdělávání v Evropě: přístup, studijní úspěšnost a zaměstnatelnost

Podpora rozvoje masových vysokoškolských systémů se řadí mezi hlavní témata politických programů na národní i evropské úrovni. Důvodem je, že vysokoškolské systémy v Evropě by měly být koncipovány tak, aby mohly rychle reagovat a přizpůsobovat se potřebám naší ekonomiky i společnosti, které jsou stále více založeny na vědomostech. Obdobně je pro rozšiřování znalostní základny a podporu pokroku nezbytné, aby stále větší počet občanů Evropy získával vysokoškolský diplom. V Evropě se Strategie EU 2020 s cílem do roku 2020 dosáhnout 40% účast ve vysokoškolském vzdělávání i aktivity v oblasti modernizace shodně zaměřují na zvýšení participace.

Z hlediska těchto cílů a na podporu optimální tvorby politiky zkoumá publikace Eurydice *Modernizace vysokoškolského vzdělávání v Evropě: přístup, studijní úspěšnost a zaměstnatelnost* politiku a praxi v Evropě se vztahem ke třem aspektům vysokoškolského vzdělávání:

- *přístup*, který zahrnuje povědomí o dostupnosti vysokoškolského vzdělávání, požadavky na přijetí a přijímací řízení;
- *studijní úspěšnost*, která zahrnuje postup studijním programem a podporu, jež může být poskytnuta v případě problémů;
- *zaměstnatelnost*, která zahrnuje opatření podporující přechod studentů z vysoké školy na pracovní trh.

Tento leták shrnuje hlavní zjištění uvedené studie.

Vzdělávání
a odborná
příprava

Co je Eurydice

Úkolem sítě Eurydice je poznávat a objasňovat organizaci a fungování různých evropských vzdělávacích systémů. Tato síť zpracovává popisy národních vzdělávacích systémů, tematické srovnávací studie i další ukazatele a statistiky. Všechny publikace Eurydice jsou zdarma dostupné na internetových stránkách, na vyžádání též v tištěné podobě. Eurydice prostřednictvím své práce přispívá ke zlepšování porozumění, spolupráce, důvěry a mobility na evropské i mezinárodní úrovni. Síť Eurydice se skládá z národních oddělení sídlících v jednotlivých evropských zemích. Její aktivity koordinuje Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast. Více informací lze nalézt na adrese:

<http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>

Plné znění studie

Modernizace vysokoškolského vzdělávání v Evropě: přístup, studijní úspěšnost a zaměstnatelnost je dostupné v angličtině na webových stránkách Eurydice:

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/thematic_reports_en.php

Tištěnou verzi studie

Ize na vyžádání získat na adrese:
eacea-eurydice@ec.europa.eu

Kontakt

Wim Vansteenkiste,
Oddělení komunikace a publikací:
+32 2 299 50 58

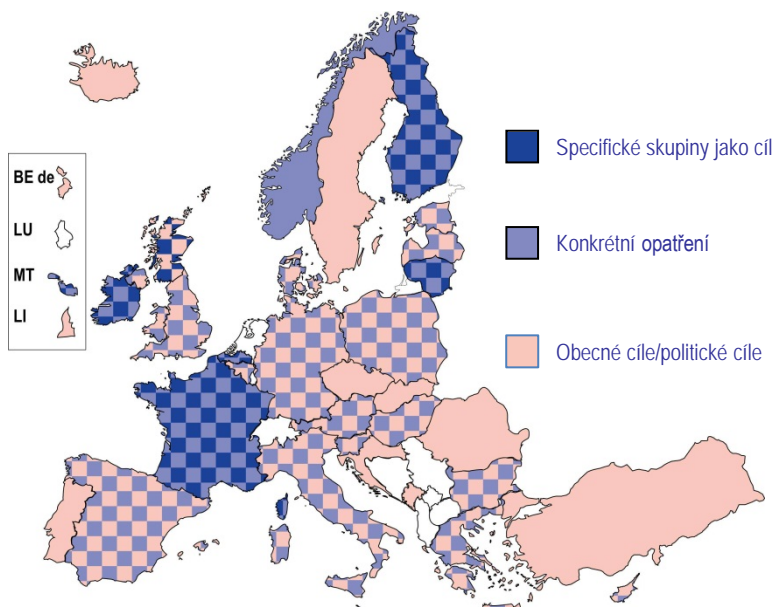
České národní oddělení Eurydice

Dům zahraniční spolupráce
Na Poříčí 1035/4
110 00 Praha 1
E-mail: eurydice@dzs.cz
Web: www.naerasmusplus.cz

Pouze osm zemí si stanovilo cíle přispívající ke zvýšení účasti některých specifických skupin studentů

Pojem přístup k vysokoškolskému vzdělávání už nezahrnuje pouze právo studentů splňujících dané podmínky, aby se přihlásili k vysokoškolskému studiu a aby jejich žádost byla zvažena. Obsahuje rovněž „sociální dimenzi“, podle níž by studentská populace měla být odrazem celé společnosti. V praxi to znamená, že by se politika měla zaměřit na odstraňování překážek způsobených znevýhodněním, např. socioekonomickým zázemím uchazečů. Obecné cíle týkající se přístupu si stanovily téměř všechny země. Pouze osm zemí si však vytyčilo své cíle, pokud jde o účast některých specifických skupin studentů. Skupiny studentů, které si tyto země zvolily za cílové, se ale velmi liší. Například Vlámské společenství Belgie se zaměřuje na děti, jejichž rodiče nemají vysokoškolskou kvalifikaci.

Přístupy národních politik pro zvýšení účasti 2012/13

Zdroj: Eurydice.

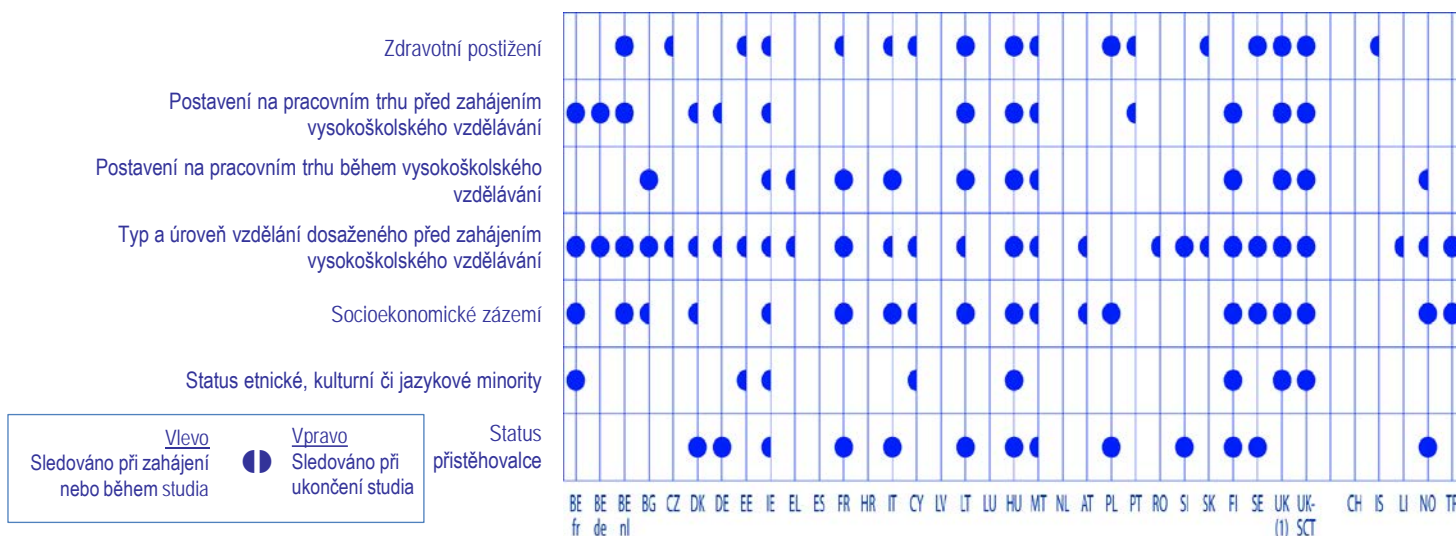
Finsko se snaží zvýšit účast mužů, zatímco Litva by ráda navýšila počet žen studujících matematiku a přírodní vědy.

Sledované charakteristiky studentů se v jednotlivých zemích značně liší a údaje nejsou dostatečně využívány

Přestože téměř všechny země sledují základní charakteristiky studentské populace jako věk a pohlaví, škála charakteristik, které jednotlivé země průběžně monitorují, se značně liší:

„typ a úroveň vzdělání dosaženého před zahájením vysokoškolského vzdělávání“ bývá zdaleka nejčastěji sledovaným aspektem, zatímco status „etnické, kulturní či jazykové minority“ v rámci studentské populace bývá brán v úvahu jen málokdy.

Nejčastěji sledované charakteristiky studentské populace, 2012/13

Ačkoliv se údaje o studentech sledují systematicky, nebývají vždy optimálně využívány. Například kromě informací obecné povahy, jako je počet studentů

či zastoupení studentů podle pohlaví, nebylo 19 vzdělávacích systémů schopno uvést, k jakým změnám došlo ve studentské populaci mezi roky 2002/03 a 2012/13.

Vysoké školy jen zřídka dostávají finanční pobídky na rozšíření přístupu

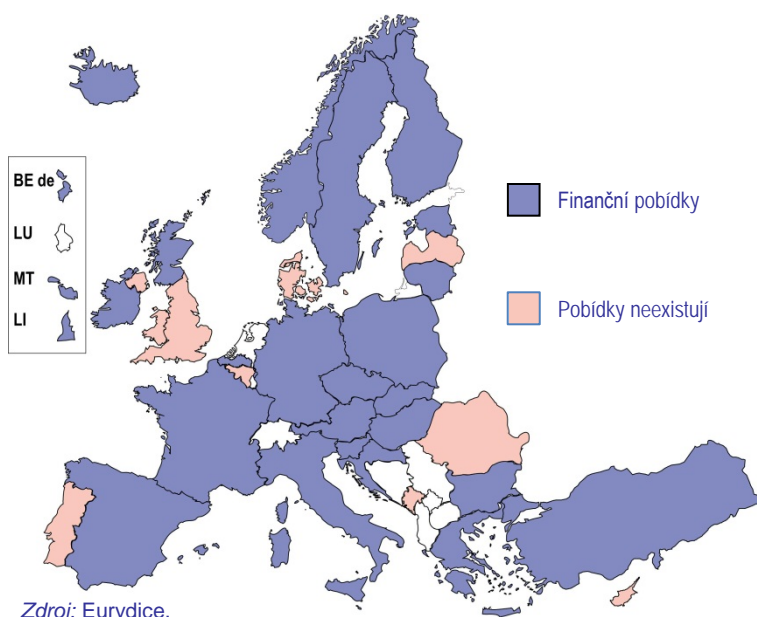
Další pozoruhodnou skutečností, která je v protikladu s politickými záměry, je nedostatek finančních pobídek pro vysoké školy na rozšíření přístupu ke studiu. Pouze dvě vlády

(Irska a Spojeného království) odměňují vysoké školy, které úspěšně přijímají studenty z nedostatečně zastoupených skupin a dokáží si je udržet po celou dobu studia.

26 vzdělávacích systémů používá finanční pobídky pro studenty, aby dokončili studium ve stanovené době

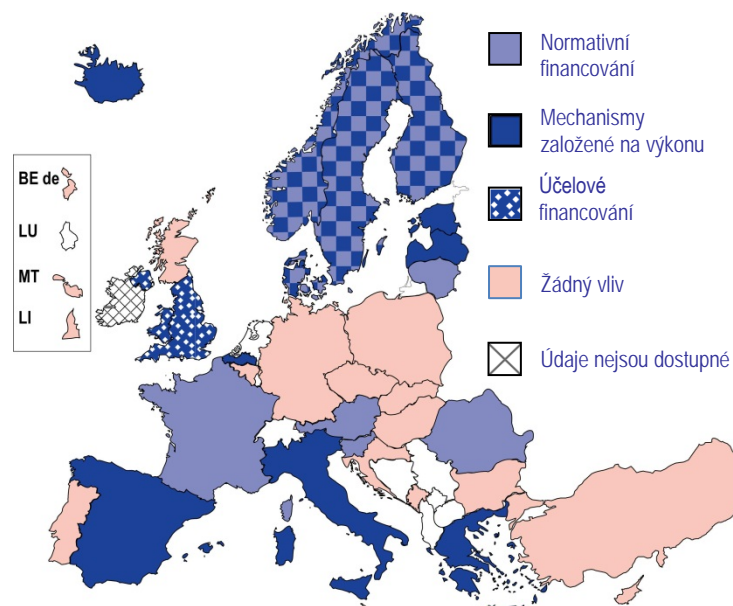
Usnadňování přístupu k vysokoškolskému vzdělávání samo o sobě nezaručí vyšší počty absolventů. Proto je třeba věnovat odpovídající pozornost dokončování studia. Přestože obecně nebyly nalezeny přesně stanovené cíle zaměřené na zlepšování studijní úspěšnosti, jednotlivé země si obvykle stanovují všeobecné cíle, které mají pomoci snížit míru nedokončování studia, a poskytují studentům zvláštní výhody. Například 26 vzdělávacích systémů zavedlo pobídky, které podporují studenty, aby dokončili své studium včas. V těchto systémech se po studentech může například požadovat, aby platili školné nebo správní poplatky pouze tehdy, překročí-li stanovenou dobu studia. Dalším opatřením může být omezení finanční podpory studentů po překročení obvyklé doby studia.

Pobídky studentům, aby dokončili studium ve stanovené době, 2012/13

Polovina evropských zemí nabízí finanční pobídky institucím, které se snaží zvýšit míru dokončování studia

Vliv míry dokončení/nedokončení studia na financování vysokých škol, 2012/13

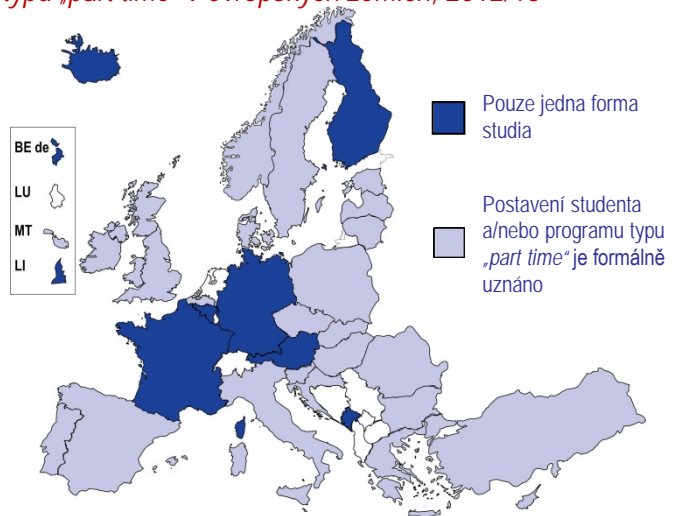

Kromě toho, že některé země finančně motivují jednotlivé studenty, mohou poskytovat finanční pobídky i vysokým školám, které zavádějí opatření pro zlepšování studijní úspěšnosti. Je velmi zajímavé, že takovéto pobídky existují pouze v polovině evropských zemí. Ve druhé polovině zemí zvyšování míry dokončování studia nebo snižování míry předčasného ukončování studia nemá na financování institucí žádný vliv.

Studium typu „part time“ bývá pro jednotlivce často nákladnější než prezenční studium

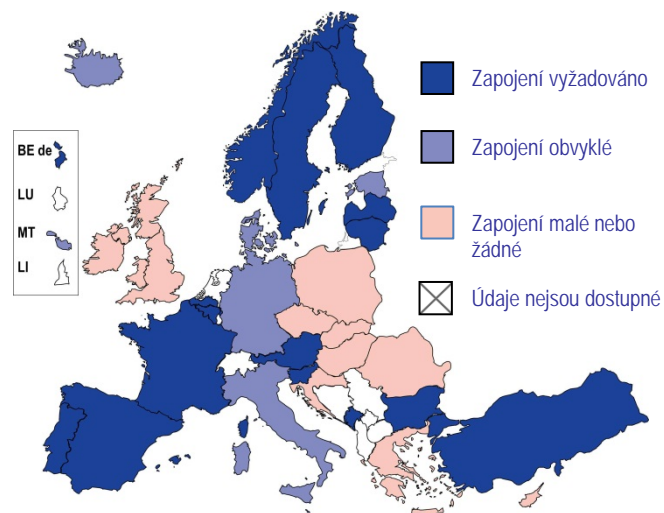
Pozitivní vliv jak na přístup ke studiu, tak na jeho dokončování může mít také nabídka flexibilnějších možností studia, např. studium typu „part time“ (obvykle s větším podílem samostudia, s nižším počtem hodin přímé výuky apod.) nebo distanční studium. Většina evropských zemí nyní studentům oficiálně umožňuje, aby si své studium uspořádali pružnějším způsobem, než je tradiční prezenční studium. I když „part time“ studium usnadní situaci těm, kteří nemohou studovat v prezenční formě, může být taková flexibilita nákladná. Například ve 12 vzdělávacích systémech je „part time“ studium ve srovnání s prezenční formou spojeno s vyššími vlastními náklady. Kromě toho bývá často omezena i finanční podpora, na niž mají studenti nárok.

Formální uznání postavení studenta a/nebo programu typu „part time“ v evropských zemích, 2012/13

17 vzdělávacích systémů konzultuje se zaměstnavateli, jak sladit programy s potřebami pracovního trhu

Spolupráce zaměstnavatelů s vysokými školami při plánování a řízení, 2012/13

Národní systémy a vysoké školy kladou velký důraz na zvyšování zaměstnatelnosti svých absolventů. Za tímto účelem buď přizpůsobují studijní programy tak, aby reagovaly na potřeby pracovního trhu, nebo zajišťují, aby studenti v průběhu studia získali správné dovednosti potřebné k získání zaměstnání. Konzultace se zaměstnavateli či podniky nebo jejich přímé zapojování při sestavování studijních programů jsou jedním z mechanismů, jak sladit studijní programy s pracovním trhem. 17 vzdělávacích systémů tuto metodu skutečně používá a zapojuje zaměstnavatele do přípravy studijních programů, do výuky i do řídicích nebo konzultačních orgánů.

Agentury pro zajišťování kvality málokdy sledují údaje o přístupu ke studiu, o studijní úspěšnosti a o zaměstnatelnosti v souvislosti s určitým profilem studentů

I když agentury pro zajišťování kvality vysokoškolského vzdělávání víceméně berou v úvahu údaje o přístupu, úspěšnosti studia a zaměstnatelnosti, jen málokdy sledují různé profily studentů. Agentury mají například sledovat systémy přijímání, ale zpravidla se už nezaměřují na to, jak daný systém funguje, pokud jde o znevýhodněné studenty. Obdobně procesy při zajišťování kvality, které sledují úspěšnost ve studiu, mohou brát v potaz trendy v míře dokončování studia, ale málokdy se

snaží pochopit příčiny jeho nedokončení. Neexistuje také důkaz, že by některá země nebo agentura pro zajišťování kvality systematicky analyzovala pracovní příležitosti v souvislosti se sociálním profilem absolventů. Je proto nemožné zjistit, zda faktory jako socioekonomické znevýhodnění nebo etnická příslušnost, jejichž vliv na přístup a míru dokončování studia je známý, ovlivňují po absolvování vysokoškolského studia i zaměstnání.